

UTBILDNING

SLUTPROTOKOLL, CENTERPARTIETS PARTISTÄMMA
19-22 SEPTEMBER 2013

Ett hållbart val
CENTERPARTIET

1. INLEDNING

Centerpartiets utbildningspolitik tar sin utgångspunkt i att varje förskolebarn, elev och student ska ges möjlighet att kunna inhämta den kunskap hon eller han behöver för att nå sina mål – oavsett var i landet hon eller han bor och oavsett social eller ekonomisk bakgrund. Inom Centerpartiet tror vi på individens lust att lära och längtan att utvecklas.

Att kunna läsa, skriva och räkna är grunden för det fortsatta lärandet. Det är också grunden för ett demokratiskt samhälle. Alla elever som lämnar grundskolans andra år ska kunna läsa och skriva samt ha grundläggande kunskaper i matematik. Varje skola ska sträva efter att alla elever lämnar skolan med godkända betyg.

För Centerpartiet är det viktigt att varje elev blir mött där den står, att den som inte har lika lätt att lära får hjälp och stöd att utveckla sina kunskaper, men att även den som har lätt för sig får utmaningar och stöd att utvecklas. Genom hela utbildningssystemet från förskolan till högskolan ska flickor och pojkar ha samma möjligheter att förvärva kunskap samt förverkliga sig själva.

Centerpartiet har medverkat till de goda förändringar som gjorts i utbildningssystemet de senaste åren, t ex lärarlegitimation, ny läroplan för grundskolan, reformerad gymnasieskola, utökning av antalet platser i yrkeshögskolan samt ökade möjligheter att genomgå en lärlingsutbildning. Även i framtiden kommer Centerpartiet vara en viktig del i de goda förändringar som genomförs i det svenska utbildningssystemet.

Skolan har den senaste tiden genomgått stora förändringar, och det är därför viktigt att skolan får lugn och ro, så att lärare och skolledare får möjlighet att landa i de reformer som genomförts. Vi måste visa tillit till att lärare och skolledare kan omsätta reformerna i det praktiska arbetet i skolan. Den svenska skolan utsätts för kritik, men det görs också mycket bra. Det är viktigt att även de goda exemplen lyfts fram.

EU har identifierat åtta nyckelkompetenser, vilka är en förutsättning för att varje medborgare ska klara sig väl i samhället genom ett aktivt medborgarskap, social inkludering och anställningsbarhet. De åtta nyckelkompetenserna benämns kommunikation på modersmålet, kommunikation på främmande språk, matematiskt kunnande och grundläggande vetenskaplig och teknisk kompetens, digital kompetens, lära att lära, social och medborgerlig kompetens, initiativförmåga och företaganda samt kulturell medvetenhet och kulturella uttrycksformer. Var och en av dem kan bidra till ett framgångsrikt liv i ett kunskapsamhälle. På längre sikt behöver varje land för att stärka sitt humankapital och utvecklas hållbart tillse att medborgarna har dessa kompetenser. För Centerpartiet är det viktigt att Sverige får en hållbar utveckling av

människors kompetens. Därför spelar nyckelkompetenserna en viktig roll i Centerpartiets utbildningspolitik.

2. EN LIKVÄRDIG SKOLA I HELA LANDET

Centerpartiet strävar efter en likvärdig skola i hela landet. Samtidigt är Centerpartiet ett decentralistiskt parti, som anser att beslut ska fattas så nära de berörda individerna som möjligt. Därför vill vi att kommunerna även fortsättningsvis ska ha ansvaret för skolan. Vi är övertygade om att ett förstatligande av skolan inte ger en mer likvärdig skola. Om kommunerna följer styrdokumentet för skolan finns goda möjligheter till en likvärdig skola. Skolinspektionen har regeringens uppdrag att övervaka att skolorna följer styrdokumentet.

Centerpartiet anser att en mångfald av utförare inom utbildningsområdet leder till goda möjligheter att välja en utförare som levererar en utbildning som passar individens önskemål. Vi anser att konkurrens mellan fler aktörer leder till högre kvalitet. Vi är därför positiva till en mångfald av offentliga och privata leverantörer i hela utbildningssystemet, från förskola till högre utbildning. Det fria skolvalet och den därtill kopplade skolpengen är ett viktigt led för att tillse att elevernas valmöjlighet stärks.

Centerpartiet anser att friskolorna är en viktig och kvalitetsdrivande faktor i den svenska skolan. För eleverna har friskolorna inneburit ökade möjligheter att välja en skola utifrån sina önskemål, exempelvis inriktning eller pedagogik. Friskolorna har även medfört en ökad rörlighet för personalen. Såväl de mindre, idéburna friskolorna som de större koncernerna bidrar på olika sätt till utvecklingen av den svenska skolan. Genom friskolereformen har många nya företag etablerats inom välfärdssystemet.

I den politiska debatten diskuteras ofta vinster i välfärden. Inom Centerpartiet anser vi inte att vinster i välfärden är ett problem så länge undervisningen genomförs med kvalitet. Utan möjlighet till vinst finns inga förutsättningar för privata alternativ inom skolans område och utan möjlighet till privata alternativ uteblir valfriheten för eleverna. Ingen skola ska kunna bedriva undervisning med bristande kvalitet. Skolinspektionen ska kunna vidta åtgärder mot de skolor som inte uppfyller de villkor som ställs - vilket ska gälla såväl kommunala som fristående skolor.

Under våren 2013 presenterade Friskolekommittén, bestående av representanter för sex av Riksdagens partier, sitt förslag till nya regler för friskolorna. Sverige har sedan 20 år tillbaka en modell på skolområdet som innebär att fristående skolor kan gå med vinst. Den möjligheten ska finnas kvar, men det finns anledning att göra förändringar i regelverket så att det blir tydligt att

möjligheten till vinst alltid är förenad med krav på god kvalitet. Alla skolor, oavsett huvudman, måste genomsyras av ambitionen att med eleven i centrum nå högsta möjliga kvalitet.

Friskolekommittén föreslog att Skolinspektionen ska göra en bedömning om en huvudman som ansöker om att få driva en fristående skola har en långsiktig avsikt samt om huvudmannen har de ekonomiska förutsättningar som krävs för att garantera en långsiktighet i driften av skolverksamheten. Detta är förslag som Centerpartiet stödjer.

I debatten om landsbygdsskolornas framtid kommer ofta en konflikt mellan två olika mål till uttryck; målet att bevara en levande landsbygd och målet att skapa en kommunal budget som håller. Ibland, men långt ifrån alltid, förs ett tredje mål in i diskussionen: att ge eleverna en god undervisning, en undervisning som är likvärdig mellan alla skolor och som leder till att alla elever når kunskapsmålen. För Centerpartiet är det tredje målet det allra viktigaste.

Centerpartiet verkar för att undervisningen i skolan ska bli mer individualiserad och att skolan ska arbeta mer flexibelt. Såväl enskilda lärare som kommuner och skolor som för in nya tankesätt och på så sätt utvecklar de pedagogiska metoderna måste premieras.

Vi tror att mindre omfattande men tätare uppföljningar av elevens kunskapsutveckling är en väg till framgång. Genom tätare återkoppling får eleven större möjligheter att förstå vilken kunskap hon eller han har samt vad som saknas för att nå målen. På så sätt kan eleven uppmuntra att ta ett högre ansvar för sitt lärande samt bättre utveckla förmågan lära att lära, en av EU:s nyckelkompetenser. Genom tätare återkoppling till eleven blir behovet av betyg mindre. Centerpartiet verkar för att eleverna ska få betyg tidigast i årskurs 6.

Centerpartiet verkar för att grundskolan blir 10-årig med skolstart vid sex års ålder, där förskoleklassen blir en del av grundskolan. Argument för detta är att bättre överbrygga övergången från förskola och förskoleklass till grundskolan samt att förbättra möjligheterna att det utforskande och kreativa arbetssätt som präglar förskoleklassen också kan bli en del av undervisningen i grundskolan.

Centerpartiet föreslår att en modern studentexamen införs. För att få studentexamen måste eleven bli godkänd i examensprov. Dessa prov ska hanteras och rättas av fristående examinatorer. Att proven hanteras av fristående examinatorer kan vara ett sätt att stävja de ojämlika bedömningarna av studieresultaten och den betygsinflation som ett ökande antal skolhuvudmän kan medföra.

3. DEN FRAMGÅNGSRIKA SKOLAN

Inom Centerpartiet anser vi att alla som deltar i någon form av pedagogisk verksamhet – från barnet i förskolan till doktoranden i forskarutbildningen – har stora möjligheter att nå sina mål oavsett sin sociala och ekonomiska bakgrund om hon eller han möter skickliga och engagerade lärare.

Vi är övertygade om att det går att vända trenden med sjunkande resultat, alltför många avhopp och lägre måluppfyllelse i skolan. En förutsättning är att vi blir bättre på att lyssna på dem som lyckats, att sprida de goda exemplen och att ta del av forskning kring framgångsfaktorer i skolan. Vi ser att några faktorer för en framgångsrik skola är:

- a. Höga förväntningar på att alla kan lära, det är inte elevernas bakgrund som avgör resultatet.
- b. Flexibilitet med avseende på undervisningsmetoder och interaktiv klassrumsundervisning i kombination med individualisering, där undervisningen utgår från elevens kunskapsnivå.
- c. Ett tydligt och kraftfullt ledarskap från rektors sida, där rektor har en tydlig pedagogisk vision.
- d. Kontinuerlig och planerad utvärdering och uppföljning av den undervisning som bedrivs.

4. DET BÖRJAR I FÖRSKOLAN

Det är i förskolan de flesta barn lär sig det grundläggande för det fortsatta lärandet – att läsa, skriva och räkna. Genom läroplanen för förskolan samt införandet av förskoleklassen finns nu en sammanlänkning av hela den pedagogiska verksamheten från 1 till 19 års ålder.

Barn är olika och därför bör det finnas en mångfald av aktörer inom förskoleområdet som kan erbjuda olika filosofier och pedagogiker. Centerpartiet verkar för att såväl fristående som kommunala förskolor ytterligare ska kunna profilera sig och erbjuda t ex teknik, musik eller friluftspedagogik som inriktning.

Förskolan och fritidshemmet ska erbjuda barnen såväl pedagogisk stimulans som trygghet och omsorg. Genom ett lekfullt lärande i en trygg miljö läggs en viktig grund för barnens framtida skolgång. Förskolan ger också barnen den första samvaron och den tidiga bekantskapen med omvärlden, något som präglar individen för framtiden.

Förskolan och fritidshemmet är inte bara viktig för barnen, utan även för deras föräldrar. I ett modernt samhälle ska det gå att förena föräldraskap och förvärvsarbete. För många föräldrar är förskolan och fritidshemmet en förutsättning för deras deltagande i arbetslivet. Det är viktigt att föräldrarna kan känna trygghet i att deras barn kan få plats i förskola och fritidshem när familjen behöver det. Möjlighet till omsorg under obekväma arbetstider är särskilt viktig för föräldrar med obekväma arbetstider.

5. KUNSKAP OCH KREATIVITET

Det finns ingen motsättning mellan kunskap och kreativitet, elever lär sig mer när undervisningen genomsyras av ett kreativt arbetssätt. För att möta dagens samhälle krävs också att eleverna stimuleras att tänka kritiskt och söka information på egen hand. Kreativa lärprocesser förstärker initiativförmåga och företagsamhet, två av EU:s nyckelkompetenser.

Genom att använda kreativa lärprocesser stimuleras utvecklingen av de fem förmågor som är vanligast förekommande i läroplanen för grundskolan; analysförmåga, kommunikativ förmåga, metakognitiv förmåga, förmåga att hantera information samt begreppslig förmåga.

Barns kreativitet är hög när barnen är små, men den avtar när barnen blir större. Detta kan bero på att skolan inte uppmuntrar kreativitet. Skolans pedagogik måste förändras så att den mer liknar förskolans pedagogik, där elever och lärare skapar kunskap tillsammans.

Att öka elevernas möjlighet till kreativitet i skolan innebär inte bara att utöka undervisningen i estetiska ämnen. Genom kreativa lärprocesser stimulerar undervisningen eleverna att själva söka kunskap utifrån givna ramar, skolan präglas mer av kunskapssökande och kunskapsskapande. Detta förändrade förhållningssätt ställer andra krav på lärarrollen, som får en mer handledande och coachande karaktär. Detta ställer höga krav på lärarna som motor i lärprocessen.

Kunskapsnivåerna hos de svenska eleverna ligger lägre än i många andra europeiska länder. Genom att förlänga läsåret skulle eleverna få ytterligare tid att nå kunskapsmålen. Centerpartiet föreslår därför att möjligheten att ändra skolans läsårs utred, där ett system med tre terminer kan vara en tänkbar lösning.

6. ETT ÖKAT ELEVFOKUS

Centerpartiet verkar för en mer individanpassad undervisning, där varje barn bemöts utifrån den nivå hon eller han befinner sig. För att nå framgång är det viktigt att stötta de svagaste eleverna

så att de når kunskapsmålen, men också att stimulera och utmana de duktiga eleverna, så att de kan utvecklas och tycker att skolan är meningsfull.

Centerpartiet strävar efter en skola som ger eleverna goda kunskaper inför arbetslivet, men som även utvecklar dem som människor och medborgare. Eleverna ska ha goda ämneskunskaper och förmåga att reflektera över dessa kunskaper och hur de kan användas, att se och värdera olika perspektiv. Eleverna ska enligt läroplanen stimuleras till kritiskt tänkande. Genom praktisk demokratisk träning såsom möjligheten att påverka sin vardag i skolan rustas eleverna till demokratiska samhällsmedborgare. Medborgerlig kompetens är ytterligare en av EU:s åtta nyckelkompetenser.

Elever måste ges större möjligheter att påverka den undervisning de förväntas delta i. Det är viktigt att komma ihåg att det är eleverna själva som slutligen avgör vad de lär sig. Därför måste vi anknyta till vad de tänker, vilka mål de har, och varför de skulle vilja engagera sig i det lärande som erbjuds i skolan.

En viktig faktor för att ge eleverna goda förutsättningar att nå goda resultat är elevernas psykiska och fysiska hälsa. Centerpartiet verkar för att det ställs högre krav på kommunernas skolhälsovård och elevhälsoteam, det är angeläget att tillgången på skolsköterskor, skolläkare, kuratorer och psykologer är god. Centerpartiet ser gärna en ökad samverkan mellan skolhälsovården, barnvården, barn- och ungdomspsykiatri, ungdomsmottagningen och socialförvaltningen. Studier visar att daglig fysisk aktivitet förbättrar elevernas fysiska och psykiska hälsa samt har positiva effekter på lärandet. Därför verkar Centerpartiet för att idrottsundervisningen i grundskolan utökas.

För Centerpartiet är det viktigt att alla elever ges möjligheter att inhämta de kunskaper hon eller han behöver för att nå sina mål. Detta innefattar även barn och elever med behov av särskilt stöd eller med funktionsnedsättning. Därför verkar Centerpartiet för att ytterligare satsningar på specialpedagogik görs under de kommande åren. Särskilda satsningar bör göras på det förebyggande specialpedagogiska arbetet, så att så få elever som möjligt behöver särskilt stöd under en så kort period av sin skoltid som möjligt. Studier visar att tidiga insatser bidrar till att insatserna blir mindre omfattande. För att stärka det specialpedagogiska arbetet i förskolan och skolan är det viktigt att såväl specialpedagogutbildningen som speciallärarutbildningen finns kvar, eftersom de förser skolan med skilda kompetenser.

Barn som är placerade i familjehem har betydligt sämre skolresultat än andra barn i skolan. När ett barn är placerat i familjehem bör därför skola och socialförvaltning tillsammans upprätta en

individuell plan för barnets skolgång. I de kommuner där skola och socialtjänst samverkar och sätter gemensamma mål märks positiva resultat.

7. DIGITALT LÄRANDE

Digital kompetens är en av EU:s nyckelkompetenser, en kompetens som är nödvändig i det allt mer digitaliserade samhället. Det är viktigt att skolan hänger med i den utveckling som det övriga samhället genomgår. Därför ser vi det som självklart att digitalt lärande blir en större del av undervisningen, och att moderna lärverktyg blir en naturlig del av de verktyg lärarna använder i klassrummet.

Rätt använd öppnar modern teknik möjligheter för duktiga pedagoger att arbeta på nya sätt och hjälpa fler barn att lära sig mer. De kommuner som varit framgångsrika genom satsningar på modern teknik framhåller att en förutsättning är lärare som är engagerade och intresserade av digitalt lärande. En rapport kring IT-användning i skolan från Skolverket visar att tillgången till modern teknik i skolan har blivit avsevärt bättre, men att lärarna i många fall saknar kunskap om hur tekniken ska användas i undervisningen. Därför måste lärarna erbjudas pedagogisk fortbildning kring digitalt lärande. Centerpartiet föreslår därför en tydlig och långsiktig satsning på ett nationellt digitalt lärarlyft. Vi vill bidra till att alla grundskole- och gymnasielärare kan få den kunskap, kompetens och stimulans de behöver för att kunna arbeta med digitalt lärande i sin undervisning. Ett digitalt lärarlyft bör ligga i nivå med de tidigare lärarlyften, där regeringen under ett antal år satsat 500 miljoner kronor per år på att stärka lärarnas fortbildning.

För att kunna dra nytta av IT på bästa sätt behöver alla skolor ha en egen IT-strategi att utgå från som ett strategiskt stöd för skolläda och för skolans samlade personal. Centerpartiet kommer i landets kommuner verka för att det finns en lokal, aktuell strategi för IT i skolan.

Moderna lärverktyg kan vara en avgörande resurs för mindre skolor. Saknas behörig lärare i en skola kan en lärare från en annan skola med hjälp av modern teknik genomföra undervisningen. Centerpartiet ställer sig positiva till utvecklingsprojekt kring fjärrundervisning inom skolans alla ämnen. Centerpartiet föreslår att fjärrundervisning ska tillåtas inom skolans samtliga ämnen och kurser.

Genom ett ökande digitalt lärande ökar möjligheterna till distansutbildning. Detta bidrar till att utbildning blir tillgänglig över hela landet. Centerpartiet ställer sig positivt till en ökad pedagogisk utveckling inom området distansutbildning. Den utbildning som i dag erbjuds som distansutbildning riktar sig till stor del till vuxna.

Den forskning som finns om IT-användning i skolan visar att man med smart IT-användning kan nå positiva effekter när det gäller barns inläring, inte minst deras språkutveckling. Denna pedagogik är fortfarande ung och mer återstår att lära. För att stimulera denna utveckling vill Centerpartiet se ökad forskning kring IT-baserad pedagogik.

En stor del av den svenska högre undervisningen håller internationellt sett hög klass, och med relativt enkla medel skulle vi kunna erbjuda fler att ta del av den undervisningen. Centerpartiet vill se att fler svenska lärosäten erbjuder öppna kurser på internet.

Centerpartiet verkar för att en plattform för pedagogisk utveckling inom området digitalt lärande etableras. Detta behövs för att ge alla kommuner goda möjligheter till pedagogisk utveckling inom digitalt lärande. Flera regioner driver aktivt frågor kring pedagogisk utveckling, och någon av dessa regioner kan få det nationella ansvaret att driva plattformen i nära samarbete med ett lärosäte inom regionen.

8. LÄRARNA ÄR SKOLANS VIKTIGASTE RESURS!

Det är i klassrummet som nyckeln till den framgångsrika skolan finns! Det är de goda pedagogerna som gör den stora skillnaden. Den enskilt viktigaste faktorn för att elever ska lyckas med sina studier är läraren. En duktig lärare har en passion för sitt ämne samt kan variera sin undervisning och hitta individuella lösningar som gör att varje barn når målen. Centerpartiet anser att duktiga lärare ska premieras. Centerpartiet har tillsammans med den övriga regeringen inrättat karriärtjänster som ger lärare möjligheter att utvecklas, ta ett större ansvar och få en möjlighet till avancemang inom skolans värld. Detta är en satsning som är viktig för framtiden, det är därför viktigt att man i varje kommun arbetar för att karriärtjänster införs.

Lärare som har en god förmåga att undervisa och som skapar bra relationer till eleverna i kombination med goda ämneskunskaper lyckas bäst. Centerpartiet verkar för att ytterligare satsningar görs för att premiera duktiga lärare, där t ex pedagogisk skicklighet särskilt ska belönas.

Vi tror att lärare måste få göra vad de är bäst på - undervisa. Lärarnas administrativa uppgifter måste minskas, så att lärarna kan lägga mer tid på sin undervisning. För att öka likvärdigheten i bedömningarna och rättssäkerheten för eleverna bör en del av de nationella proven hanteras av för eleven fristående examinatorer. Tätare och mindre avstämningar, gärna efter varje lektion, ger en bättre effekt än de nationella proven. För lärarna blir det på så sätt lättare att fånga upp en elev som halkat efter. För eleven blir det tydligt vad hon eller han ska göra för att nå längre.

Lärares kompetensutveckling är en viktig del i att hålla lärares engagemang vid liv. Det kan handla om såväl gemensamma kompetensutvecklingsinsatser som enskild kompetensutveckling. Att skolan ser till att lärare till större del kan arbeta med forsknings- och utvecklingsarbete leder inte bara till engagerade lärare, utan också till positiva förändringar av undervisningen. De bästa skolutvecklingsprojekten kommer ur verkliga problem på fältet, pedagogiska utmaningar som engagerade medarbetare önskar lösa. Alla skolor bör därför uppmuntras att avsätta såväl tid som ekonomiska resurser till kompetensutvecklingsåtgärder för lärare. För att utveckla skolan på bästa sätt är det viktigt att det genomförs forskning kring skola och lärande – inte bara av forskare med koppling till läraryrket, utan även av andra forskardiscipliner.

Arbetsmiljön i skolan påverkar läraryrkets status. Att inte ha ett eget arbetsrum, en egen dator, att vistas i slitna och tråkiga skollokaler med höga ljud och stora elevgrupper är inget som lockar till läraryrket. För att skolan ska bli en hållbar arbetsplats, där lärare trivs och utvecklas är det viktigt att det görs satsningar på såväl minskad arbetsbelastning som fysisk arbetsmiljö.

Lärarnas anställningsvillkor bör ge läraren möjlighet att kombinera lärartjänsten med en annan anställning, gärna i det privata näringslivet. En sådan lösning kan innebära att undervisningen berikas med nya perspektiv. Detta är särskilt angeläget för lärare inom gymnasieskolornas yrkesprogram och högskolornas yrkesutbildningar för att de ska bibehålla och uppdatera sitt kunnande inom sitt undervisningsområde.

9. DET GODA LEDARSKAPET

En framgångsfaktor är ledarskapet i skolan. Ledarskapet i skolan avser såväl rektors ledarskap som lärarens ledarskap i klassrummet.

Enligt skollagen har förskolechefen i förskolan, rektor i det obligatoriska skolväsendet, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan det pedagogiska ansvaret för undervisningen. Tyvärr har rektor till stor del blivit en administrativ ledare, med stort ansvar för ekonomi och personal. Det är viktigt att rektor har en egen pedagogisk vision, att visionen förverkligas samt att rektor är en synlig pedagogisk ledare i skolan.

Ett gott ledarskap i klassrummet tar sig uttryck i att läraren främjar goda möten och själv tar plats i rummet. En bra lärare ser till att alla elever känner sig trygga och sedda.

Det är inte bara rektors och lärarnas ledarskap som behöver förstärkas. För att nå en framgångsrik skola är det viktigt att kommunpolitiker som har att besluta om skolan visar ett politiskt ledarskap som syftar till att skapa en framgångsrik skola. Centerpartiets skolpolitiker

bör därför bli mer synliga i skolan, och lyssna mer på elever, lärare och rektorer, som är de som har den största kunskapen om skolan. Det är också viktigt att skolpolitiker driver på utvecklingen i skolan genom att verka för att karriärtjänster inrättas. De kan finansieras med statliga medel, men även genom kommunala omfördelningar.

Centerpartiet har varit drivande i frågan om att lex Sarah ska införas i skolan och kommer även fortsättningsvis driva frågan. Lex Sarah i skolan skulle innebära att all personal i de verksamheter som omfattas av skollagen har en skyldighet att rapportera missförhållanden eller påtagliga risker för missförhållanden till sin chef. Ett missförhållande innebär att något avviker från de bestämmelser som styr verksamheten och riskerar barns eller elevers hälsa, säkerhet eller möjlighet att, utifrån sina förutsättningar, nå så långt som möjligt enligt utbildningens eller verksamhetens mål.

10. SAMVERKAN MELLAN SKOLA OCH SAMHÄLLE

Samverkan mellan skola och arbetsliv är en viktig förutsättning för unga att kunna göra hållbara val. I en skola med många valalternativ är det lätt att välja fel, och ett inte obetydligt antal elever i såväl grundskola som gymnasieskolan tappar lusten för sina studier på grund av felval.

Centerpartiet ser den höga arbetslösheten hos unga som en av de stora utmaningarna för framtiden. En bidragande orsak till att unga har svårt att komma in på arbetsmarknaden kan vara att de helt saknar erfarenheter av och referenser till arbetslivet. Långt från alla elever som lämnar gymnasieskolan har haft praktik under skoltiden och många har inte heller haft ett sommarjobb. En central uppgift för skolan är att i högre grad än idag tillse att barn och unga får goda kunskaper om arbetslivet. Samverkan med företag och organisationer på arbetsmarknaden behöver vara ett kontinuerligt inslag i skolans verksamhet på alla nivåer.

De yrkesförberedande programmen inom gymnasieskolan har en närmare koppling till arbetsmarknaden än de högskoleförberedande programmen, dels genom den praktik som ingår i utbildningarna, dels genom programråd, där företrädare för branschorganisationer och fackliga organisationer finns representerade. Allt färre ungdomar väljer dock att söka till gymnasieskolans yrkesförberedande program, samtidigt som bristen på arbetskraft ökar inom många av de områden som de yrkesförberedande programmen utbildar för. De yrkesförberedande programmens status måste öka, för att säkra kompetensförsörjningen för framtiden.

En väl fungerande studie- och yrkesvägledning kan vara avgörande för att en elev ska hitta sin väg ut på arbetsmarknaden. Studie- och yrkesvägledarna bör dessutom i större grad vara en länk mellan skola och arbetsliv. Det är också viktigt att de yngre barnen får en god inblick i arbetslivet. Centerpartiet verkar för att studiebesök, praktik och arbetslivsorientering systematiskt införs även i de lägre årskurserna i skolan. För att höja statusen på studie- och yrkesvägledningen vill Centerpartiet att det införs en form av karriärtjänster för studie- och yrkesvägledare, på samma sätt som för lärare.

Enligt läroplanen har all personal i skolan ansvar för den studie- och yrkesorienterande verksamheten i skolan. Perspektiv som anknyter till arbetslivet ska ingå i all verksamhet i skolan under skolans alla år. Studier visar att de yngre barnens undervisning i högre grad innehåller studie- och yrkesorienterande inslag, men att detta avtar i de högre årskurserna. Kontakterna med arbetslivet är viktiga för att eleven ska kunna göra väl underbyggda val. För de äldre eleverna i grundskolan samt gymnasieskolans elever innebär de studie- och yrkesorienterande delarna och kontakten med arbetslivet en förberedelse om vuxenlivet. För att förstärka arbetet med det studie- och yrkesorienterade arbetet i skolan kan ett utökat samarbete med bemanningsföretagen vara en väg att gå. När studie- och yrkesorienteringen i skolan diskuteras är utgångspunkten ofta vad arbetsgivarna kan göra för skolan. Det är viktigt att vända diskussionen och även se vad skolan kan göra för arbetsgivarna, det finns många områden där skola och arbetsgivare kan samverka i olika projekt, där även arbetsgivarna kan dra fördelar av samarbetet.

Många skolor har avskaffat praktik, det som i grundskolan kallas prao. Problem kring försäkring, att säkra en god arbetsmiljö för eleven, en omfattande administration samt att praktiken inte gett eleven något mervärde kunskapsmässigt har varit argument för att inte erbjuda praktik i grundskolan. Givetvis måste prao kopplas till undervisningen i skolans ämnen. Centerpartiet vill att prao ska bli obligatorisk i grundskolans och särskolans högre årskurser, gymnasieskolan samt gymnasiesärskolan.

11. VUXNAS MÖJLIGHETER TILL UTBILDNING

Efter ett antal år i ett yrke inser många att de vill byta område, andra kan inte fortsätta i det nuvarande yrket på grund av förslitningsskador eller andra arbetsskador. För Centerpartiet är det viktigt att man även som vuxen kan utbilda sig, såväl på gymnasial nivå som på högskolenivå.

Regeringen har under de senaste åren gjort satsningar för att kunna erbjuda yrkesutbildningar för vuxna. Centerpartiet ser att detta är en viktig satsning för att vuxna ska kunna byta

yrkeskarriär samt för att tillse företagets kompetensbehov. Möjligheter har också öppnats för att vuxna ska kunna genomgå lärlingsutbildning. Centerpartiet vill se en förändrad lärlingsutbildning, där de tilltänkta arbetsgivarna får en större roll i utvecklingen och genomförandet av utbildningen.

Yrkehögskoleutbildningarna är ett bra exempel på utbildningar som utvecklats i samverkan med presumtiva arbetsgivare, där företagen förses med arbetskraft med den efterfrågade kompetensen och deltagarna får en utbildning som i hög grad leder till arbete. Centerpartiet verkar för att yrkehögskoleutbildningarna byggs ut ytterligare samt att det ska bli lättare att ansöka om och bli beviljad möjlighet att bedriva yrkehögskoleutbildning. Inom Centerpartiet anser vi att det regionala inflytandet över yrkehögskoleutbildningarna bör förstärkas.

Folkhögskolan erbjuder andra former för studier och är ett bra komplement för såväl ungdomar som äldre, som inte har känt att grund- och gymnasieskolans traditionella pedagogik passar dem. Att studera vid folkhögskola innebär för många att lusten att utbilda sig ytterligare växer. Många av de som studera på folkhögskola väljer att fortsätta studera inom universitet och högskola.

12. HÖGRE UTBILDNING OCH FORSKNING

Akademisk utbildning berikar både samhälle och individer. Tillgång till högre utbildning av god kvalitet gynnar näringslivet och vår gemensamma välfärd samtidigt som den ökar människors valfrihet och trygghet. Centerpartiets politik för högre utbildning, forskning och innovationer har målsättningen att idag och i framtiden skapa nytta, utveckling och välbästand i Sverige och för hela världen.

Centerpartiet verkar för att stora och små lärosäten ska finnas i hela landet. Centerpartiet verkar för att lärosätena blir mer autonoma och ges ytterligare möjligheter att utforma sin verksamhet efter regionala förutsättningar. Den utbyggnad av den högre utbildningen i hela landet som Centerpartiet aktivt medverkat till är en viktig motor i regionernas utveckling.

Till högskolan kommer många studenter med drömmar, idéer och framtidsförhoppningar. Den analytiska förmågan som en student utvecklar under sin tid i högskolan måste kombineras med kreativitet och ett entreprenöriellt tänkande. Entreprenörskap ska vara ett naturligt inslag i hela utbildningssystemet.

För elever som gått i gymnasiesärskolan finns idag mycket liten möjlighet att studera vidare, och Centerpartiet vill därför öppna upp fler möjligheter till vidare studier för den som gått i särskola. Det handlar om möjlighet till anpassad utbildning både inom yrkehögskolan och högskolan

liksom lärlingsutbildning och andra arbetsmarknadsanpassade utbildningar. Att ge möjligheter för den som gått i särskola att uppfylla sina drömmar är en fråga om demokrati. Vi måste se till att särskoleelevernas drömmar inte hindras av att man inte kan studera vidare efter särskolan.

Modern teknik gör det också möjligt att genomföra en universitetsutbildning oavsett var man bor. För att nå ut, utanför högskolorna, är det av största vikt att lärosätena är nyfikna på och driver utveckling av distansutbildning med stöd av modern teknik. Genom att bedriva kostnadsfri distansutbildning av hög kvalitet, sk Mass Open Online Courses, kan man göra svensk utbildning tillgänglig i hela världen.

Centerpartiet vill öppna möjligheterna till ökat inslag av så kallat studentmedarbetarskap i Sverige. Genom kollektivavtal med friare lönesättning kan möjligheter skapas för studenter att få anställning inom de utbildningar de utbildar sig. Poängen är att ge studenterna en möjlighet att få kvalificerad yrkeserfarenhet – inte genom praktik – utan i form av ett vanligt extrajobb. För att stimulera studenter att arbeta verkar Centerpartiet för att det fribelopp som är kopplat till studiemedlet höjs för att på sikt avskaffas vad gäller studiemedlens lånedel.

Det resursfördelningssystem som idag tillämpas för den högre utbildningen utgår till stor del från studentantal. Sedan några år tillbaka har systemet utökats så att hög kvalitet i studenternas slutarbeten premieras. Centerpartiet ser gärna ett resurstilldelningssystem som i än högre grad premierar hög kvalitet, men också samverkan och öppenhet mot det omgivande samhället.

Centerpartiet ser gärna att nya aktörer etablerar sig på den svenska akademiska kartan. Vi tror att nya aktörer bidrar till att akademien rustas bättre att möta ett förändrat samhälle. Nya, mindre aktörer kan också vara snabbfotade och se samhällstrender och snabbt göra något åt det. Centerpartiet är även positivt till att dagens statliga lärosäten tar initiativ till ansökningar om att omvandlas till stiftelsehögskolor.

De svenska lärosätena har under de senaste åren tagit till sig uppgiften att arbeta mer med internationalisering. Internationaliseringen har haft många goda effekter. En sådan effekt är att de svenska studenterna får nya perspektiv. En annan effekt är att konkurrensen om utländska studenter har satt press på att lärosätena ska förbättra kvaliteten i undervisningen.

År 2011 infördes studieavgifter för studenter från tredje land, dvs land utanför EU och EES samt Schweiz. Införandet av studieavgifter har inneburit att antalet utländska studenter vid svenska lärosäten drastiskt minskat. En viktig hörnsten i Centerpartiets utbildningspolitik är att all svensk offentlig utbildning ska vara avgiftsfri. Därför verkar Centerpartiet för studieavgifterna

för utländska studenter avskaffas. Den avgift som tas ut av student från tredje land i samband med ansökningsförfarandet bör finnas kvar.

För att ytterligare internationalisera den akademiska världen i Sverige ställer sig Centerpartiet positivt till att utländska lärosäten uppmuntras att etablera sig i Sverige och att de svenska lärosätena uppmuntras att etablera sig i andra länder.

Forskning är något som sker för att ta mänskligheten framåt, att upptäcka nya världar och korsa nya gränser. Svensk forskning ska, oavsett var eller hur den bedrivs, präglas av hög kvalitet och professionalitet. Centerpartiet ser gärna att det uppfattas som intressant, prestigefullt, lönsamt och karriärdrivande för forskare att varva strikt akademiskt arbete med tillämpad forskning och utveckling i industriella miljöer. Det är avgörande för att forskningsresultat ska leda till nya innovationer. Kvinnor och män ska ges samma möjligheter till karriär inom den akademiska sfären.

Centerpartiet verkar för att:

förbättra insatserna riktade till elever som inte når kunskapsmålen.

de som har lätt för sig får utmaningar och stöd att utvecklas ytterligare

stimulera till nya former av kontinuerliga utvärderingar och avstämningar i skolan.

minska lärarnas administrativa börda

en del av de nationella proven hanteras och rättas av för eleven fristående examinatorer.

regeringen satsar på ett digitalt lärarlyft för lärare i skolan i syfte att stärka lärarnas digitala pedagogiska kompetens.

lyfta pedagoger, lärare, rektorer och studie- och yrkesvägledare genom olika fortbildningsinsatser, som t ex Rektorslyft och fler karriärutvecklingsmöjligheter.

det i alla kommuner ska finnas aktuella strategiska planer för IT i skolan.

fjärrundervisning ska tillåtas inom skolans samtliga ämnen och kurser.

idrottsundervisningen i grundskolan utökas

möjligheten till en förändrad terminsindelning i grund- och gymnasieskolan utreds.

de praktiska gymnasieutbildningarnas status höjs

en entreprenöriell kunskapssyn ska genomsyra det svenska utbildningssystemet.

samverkan med företag och organisationer på arbetsmarknaden skall vara ett kontinuerligt inslag i skolans verksamheter på alla nivåer.

yrkeshögskoleutbildningarna byggs ut ytterligare genom att stärka det regionala inflytandet.

de svenska lärosätena blir än mer autonoma än idag.

svenska lärosäten stimuleras att erbjuda öppna kurser på Internet.

stimulera en ökad forskning inom IT-baserad pedagogik.

tilldelningen av resurser till de svenska lärosätena i högre grad baseras på utbildningens kvalitet samt samverkan med och öppenhet för det omgivande samhället.

mer evidensbaserad och arbetsplatsnära forskning om skolan.

de studieavgifter som införts för studenter från tredje land avskaffas.